

STORTINGET

Innst. 222 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
frå energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:82 S (2020–2021)

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ole André Myhrvold, Ruth Grung, Nils T. Bjørke, Kjersti Toppe, Øystein Langholm Hansen og Ingrid Heggø om ny konsesjon for Røldal-Suldal kraftanlegg

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen samtidig med at det tas stilling til søknaden om omgjøring av Røldal-Suldal-konsesjonene til tidsbegrensede konsesjoner, beslutte åpning av revisjon av konsesjonsvilkårene.
2. Stortinget ber regjeringen likebehandle vertskommunenes stilling i revisjonssaken med behandlingen av de kommuner som tidligere har hatt vassdragskonsesjoner som er blitt fornyet, også når det gjelder konsesjonsvilkår om etablering av næringsfond.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Ruth Grung, Else-May Norderhus og Runar Sjøstad, frå Høgre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene

Westgaard-Halle, frå Framstegspartiet, Jon Georg Dale og Terje Halleland, frå Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, frå Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, frå Venstre, leiaren Ketil Kjenseth, frå Kristeleg Folkeparti, Tore Storehaug, og frå Miljøpartiet Dei Grøne, Une Bastholm, syner til at saka med Røldal-Suldal kraftanlegg no ligg til handsaming i Olje- og energidepartementet. Kraftverka i Røldal-Suldal blir lagd til eit offentleg selskap, Lyse Kraft DA, der det fullt ut offentleg eigde Lyse Produksjon AS vil ha 74,4 pst. av selskapet. Det er søkt om at gjeldande vilkår om tidsavgrensing og heimfall i konsesjonen av 1962 blir omgjort. Det følgjer av vannfallrettighetsloven (dåverande industrikonsesjonslova) og vassdragsreguleringsloven at ein slik søknad skal blir innvilga om vilkåra for offentleg eigarskap er oppfylte.

Komiteen viser vidare til brev frå statsråd Tina Bru datert 8. januar 2021, der det står:

«De aktuelle lovbestemmelsene ble vedtatt i 2008 som en del av lovendringene for å bringe lovverket i samsvar med EØS-retten etter at staten hadde tapt hjemfallssaken i EFTA domstolen i 2007. De berørte kommunene har krevd revisjon av konsesjonsvilkårene. I søknaden fra Lyse Kraft er det tatt høyde for at vilkår om revisjon vil bli satt.»

Og vidare:

«Myndighet til å behandle saker der det åpnes revisjon er delegert til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Revisjonssaken behandles i tråd med vassdragslovgivningen og departementets 'Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer', fastsatt 25. mai 2012.»

Brevet, med rettebrev av 11. januar 2021, er lagt ved innstillinga. Brev frå statsråd Tina Bru av 29. januar 2021 er òg lagt ved innstillinga.

Departementet legg til grunn at den vidare sakshandsaminga vil vareta dei forholda som representantframlegget legg til grunn i framlegg 1.

Det følgjer av prosessen i slike saker at når departementet har handsama omgjeringssaka, vil NVE treffe vedtak om å opne revisjonssak.

Komiteen legg difor til grunn at NVE opnar revisjon så snart søknaden til Lyse Kraft er handsama i departementet.

Komiteen syner vidare til at det har vore andre og liknande saker som har vore handsama i departementet. Statsråd Tina Bru viser her til Elkem-sakene, som ho peikar på er nær identiske med saka som no er under handsaming. Desse vart avgjorde i 2010. Kommunane hadde også her krav om å få etablert eit næringsfond, noko som ikkje vart teke til følge. Ifølge departementet vart dette grunna med følgjande frå Ot.prp. nr. 61 (2007–2008) side 55 og 56:

«Det ligger åpning for betydelige verdioverføringer i omgjøring, siden staten på denne måten i realiteten vil frafalle verdier som ellers ville ha hjemfalt til staten i fremtiden. Det oppstår også et tap for vertskommunene som ikke vil få tilgang på inntil 1/3 av de hjemfalte verdier slik industrikonsesjonsloven bestemmer. Hjemfall er på den annen side intet mål i seg selv. Det avgjørende er at offentlig eierskap gjennomføres innenfor de rammer som følger av konsolideringsmodellen.»

«Omgjøring innebærer at de berørte private selskaperne likestilles med offentlige eiere som ønsker å selge sine vannfall eller kraftverk til andre offentlige aktører. Begge kategorier eiere vil kunne selge kraftverk, til samme gruppe potensielle kjøpere, og med den følge at konsesjonene på kjøpers hånd blir tidsbegrenset. Slik sett blir markedsvilkårene ved omsetning tilnærmet like.»

Departementet seier vidare i sitt brev:

«Retningslinjer om revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer' av 2012, viser også til denne praksis: 'Økonomiske krav omfattes normalt heller ikke av revisjon. Det må foreligge helt spesielle hensyn før det kan være aktuelt å pålegge næringsfond og andre økonomiske vilkår i revisjonssaker. Dette gjelder også økonomisk kompensasjon for miljøulemper.'»

Komiteen merkar seg difor at dersom ein skal gå inn i punkt to av framlegget, vil det bli etablert ein ny praksis i slike saker.

Vidare viser komiteen til departementet sitt oversyn over inntekter som kommunane og fylkeskommunen har i dag, og som ikkje vil bli endra ved at Lyse Kraft overtek eigarskapen. Desse består av naturressurskatt, eigedomsskatt, konsesjonsavgift og verdien av sal av konsesjonskraft. Detaljert oppsett kjem fram i brev frå departementet.

Komiteen viser til at det er kome inn 25 høyringsinnspel innan fristen som var sett den 11. januar 2021. Desse gjev til saman eit godt bilete av ståstaden til partane i saka.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti, viser til at grunnlaget for å kunne gjera krav på tidsuavgrensa konsesjon er vedteke i Ot.prp. nr. 61 (2007–2008) under Stoltenberg II-regjeringa, og ligg som premiss for den transaksjonen som ligg til vurdering hjå Olje- og energidepartementet.

Fleirtalet forstår at Hydro si målsetjing har vore å overdra RSK-anlegga til ein offentleg eigar og få omgjort konsesjonane til tidsuavgrensa konsesjonar. Denne avhendinga er gjord innan tidsfristen for gjeldande tidsavgrensa konsesjon.

Fleirtalet merkar seg vidare at etter vedtaket gjort i Ot.prp. nr. 61 (2007–2008) har Lyse Kraft DA, som offentleg aktør, etter lova krav på å få omgjort konsesjonane til å gjelde på uavgrensa tid, jf. vannfallsrettighetsloven § 10. Ei slik endring skal gjennomførast i tråd med alminnelege krav til saksbehandling og saksbehandlingstid etter forvaltningsloven.

Lyse Kraft DA har difor etter vassfallsrettighetsloven krav på omgjerding av Røldal-Suldal-konsesjonane til å gjelde på uavgrensa tid. Fleirtalet legg til grunn at det i samband med dette vil bli inntatt vilkår om igangsetjing av alminneleg revisjon som i andre tidsuavgrensa konsesjonar.

Fleirtalet viser også til at vertskommunane Ullensvang og Suldal ber om at det straks må opnast ei revisjonssak, og har sett fram krav overfor NVE i 2019 om dette. I høyringsinnspela argumenterer dei for at revisjonssaka må innebere ein gjennomgang av alle konsesjonsvilkåra og at det er heimel for å gje næringsfond i saka. Kommunane meiner at:

«(...) nye konsesjonsvilkår må inneholde en rimelig og rettferdig kompensasjon til berørte kommuner, dels som erstatning for særlig tyngende, irreversible naturinngrep og dels som en andel av den store verdiskapingen som kommer eierkommuner og Hydro som konsesjonær til del, både i form av utbytte og arbeidsplasser» (henta frå høyringsinnspel frå Suldal og Ullensvang kommunar datert 19. januar 2021).

Kommunene viser til Kgl. resolusjon 4. september 2020 (Kvænangen-saken), der departementet uttrykker at næringsfond kan være aktuelt når det foreligger «helt spesielle hensyn'».

Vidare meiner kommunane at konsesjonen i Røldal-Suldal er ei revisjonssak der det finst slike «heilt spesielle omsyn», då dei omfattande naturinngrepa ved utbygging av vasskraftverket ikkje lét seg reversere. Kommunane refererer til at naturinngrepa har ført til tørr-

legging av Novlefoss, 17 meter regulering av Røldalsvatn og neddemming av 18 stølar som var i bruk i Valldal.

Fleirtalet vil påpeike at Stortinget ikkje skal drive saksbehandling, men at det er regjeringa sitt ansvar at intensjonane i lova blir følgde opp i revisjonssaka. Fleirtalet legg til grunn at det blir lagt opp til prosessar som søker å finne gode og omforeinte løysingar.

Fleirtalet ser positivt på at Hydro Energi AS har inngått fusjonsavtale med Lyse Produksjon AS og etablert eit nytt selskap, Lyse Kraft DA. Etterspørselen etter kraft vil stige markant dei komande åra. Avtalen vil sikre langsiktig industriell tilgang på fornybar kraft og dermed styrke verdiskaping og industriarbeidsplassar i Noreg. Kraft er den største enkeltkostnaden i aluminiumsproduksjon, og kraftprisen er avgjerande for lokalisering av aluminiumsindustri i Noreg. Hydro sine fem norske aluminiumsverk på Karmøy, Husnes, Årdal, Høyanger og Sunndal sysselset nærare 5 000 tilsette, og forbruker årleg om lag 17 TWh fornybar kraft som svarer til om lag 11–12 pst. av norsk kraftproduksjon. Hydro sjølv eig ein kraftportefølje på 9,4 TWh, og denne porteføljen er eit viktig bidrag i dei langsiktige avtalane til Hydro. I 2019 genererte kraftverka i Røldal-Suldal skattar og konsesjonsavgifter på til saman 300 mill. kroner.

Hydros ni kraftverk i Røldal-Suldal-vassdraget har ein samla installert effekt på 630 MW og produksjon på om lag 3,21 TWh/år. Etter samanslåing vil Hydro eige 25,6 pst. og Lyse 74,4 pst. og fyller dermed vilkåra til offentleg eigarskap. Utbygginga på 1960-talet var eit av Noregs største vasskraftanlegg og representerer store verdiar og inntekter til eigarane, storsamfunnet og kommunane. Anlegga inneber store naturinngrep som tørrlagd Novlefoss, neddemming av Valldal med 18 stølar som hadde stor tyding for landbruksbygda Røldal, og at Røldalsvatnet midt i bygda vart reguleringsmagasin med inntil 17 meters reguleringshøgde. Ved etablering av anlegga i 1962 vart Hydro pålagt å betale til dåverande Røldal og Suldal kommune 1 mill. kroner til et næringsfond, med årleg tilskot på 25 000 kroner til kvar av kommunane. Tilskotet blir inflasjonsjustert og utgjer no 305 000 kroner årleg til kvar av kommunane.

I tillegg mottok grunneigarar om lag 4,8 mill. kroner årleg som erstatningar, eit beløp som også med jamne mellomrom blir inflasjonsjustert.

Fusjonen medfører at heimfall frå Hydros vasskraftanlegg til staten opphøyrer, og Lyse Kraft DA får ein tidsuavgrensa konsesjon.

Fleirtalet meiner det er viktig å merke seg at fornying av ein konsesjon føreset at opphavleg konsesjon er gått ut, og at rettane til konsesjonæren har falt bort, slik at det må utskrivast ein heilt ny konsesjon. I denne saka vil konsesjonen og rettane til konsesjonæren bli vidareførte, og eksisterande konsesjonar for RSK-anlegga vil framleis vere gjeldande. Det er derfor ingen heimel

for å krevje fornya konsesjonsbehandling. Fleirtalet merkjer seg at det er litt ulik tilnærming til dette i høyringsinnspela.

Fleirtalet er kjent med at konsesjonsstyresmakterne no gjennomfører ei rekke revisjonar av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringar. Fleirtalet merkjer seg vidare at statsråden i sitt siste brev til komiteen av 29. januar 2021 skriv følgjande:

«Det vil bli satt vilkår om adgang til revisjon ved behandling av omgjøringssaken. Når departementet har behandlet omgjøringssaken, vil det bli åpnet revisjonssak.»

Fleirtalet føreset at gjennomføringa av den alminnelege vilkårsrevisjonen for anlegga vil skje innanfor rammene av gjeldande praksis og god forvaltningspraksis, der synspunkta til dei ulike brukarinteressene saman med eit godt fagleg grunnlag blir vektlagde, noko også departementet legg til grunn i sitt svarbrev til komiteen. Fleirtalet er opptatt av at tiltaka i vassdraget legg til rette for at næringslivet i Røldal og Suldal blir utvikla med lønnsame bedrifter som gir grunnlag for vekst og utvikling. I samband med dette har fleirtalet mellom anna merka seg at Lyse Kraft DA har trekt fram enkelte forhold som det er naturleg å ta opp til vurdering i samband med ein revisjonsprosess. Det blir her vist til innspel som er komne gjennom høyringsinnspela, og som mellom anna peikar på veg- og vinterferdsel i Valldalen; vasslepp i Novlefoss; vasstand/oppfylling i Røldalsvatn og Valldalsvatn; og dessutan tiltaksplanar for tilløpselvane til Suldalsvatn av omsyn til fisk og flaum. Det blir føresett at dette er tema som blir adresserte gjennom revisjonsprosessen, og at lokale myndigheter og interessentar får kome med innspela sine gjennom denne revisjonsprosessen. Gjennom høyringsinnspel til denne saka er det kome mange konkrete framlegg til tema som må adresserast. Fleirtalet merkjer seg også at Lyse Kraft DA ønskjer å legge til rette for og styrke dialogen med lokalsamfunnet for å finne gode løysingar.

Fleirtalet merkjer seg at det av Ot.prp. nr. 61 (2007–2008) følgjer:

«Økonomiske krav omfattes normalt heller ikke av revisjon. Det må foreligge helt spesielle hensyn før det kan være aktuelt å pålegge næringsfond og andre økonomiske vilkår i revisjonssaker. Dette gjelder også økonomisk kompensasjon for miljøulemper. Ifølge Ot.prp. nr. 50 (1991-92) s. 114 er behovet for oppjustering av årlige konsesjonsavgifter o.a. ivaretatt av lov av 3. juni 1983 nr. 51, jf. også lov av 12. juni 1987 nr. 62.»

Dette vart også stadfesta av dåverande olje- og energiminister Riis Johansen:

«Det oppstår også et tap for vertskommunene som ikke vil få tilgang på inntil 1/3 av de hjemfalte verdier slik industrikonsesjonsloven bestemmer. (...) Av forarbeidene fremgår at lovgiver var klar over at det ville opp-

stå et tap for vertskommunene som følge av bortfall av hjemfalte verdier, men det ble ikke tillagt avgjørende vekt. Det ble forutsatt at det ikke skulle gis noen kompensasjon som følge av bortfallet av inntekter.»

Vassdragsreguleringsloven § 8 gir ingen avgrensinger for kva som blir revidert i ei revisjonssak. I den siste revisjonssaka som er behandla i statsråd 4. september 2020 (Kvænangen), uttalte departementet at næringsfond kan vere aktuelt når det finst «heilt spesielle omsyn».

Her merkar fleirtalet seg at statsråden i sitt brev av 29. januar 2021 skriv:

«Når det gjelder henvisningen til saken om revisjon av konsesjonsvilkår i Kvænangenvassdraget som ble avsluttet før sommeren i 2020, viser jeg til at konsesjonæren ikke ble pålagt å bidra til et næringsfond, men et øremerket fond til kommunene for fremme av fisk/fiske, vilt og friluftsliv.»

Fleirtalet merkar seg at det som ledd i ein alminneleg vilkårsrevisjon er konsesjonsstyresmaktene som på fagleg grunnlag skal vurdere om det er spesielle forhold som kan tilseie at det blir etablert økonomiske vilkår knytte til tiltaket. Fleirtalet ser fram til ei fagleg god vurdering av behov for eventuelle økonomiske vilkår, basert på eksisterande praksis og retningslinjer. Fleirtalet ser at dette i tilfelle blir å vurdere som eit næringsfremmande fond eller tilsvarende.

På denne bakgrunnen set fleirtalet fram følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa om at vilkårsrevisjon av Røldal-Suldal-anlegga blir prioritert etter at konsesjon til desse anlegga er omgjord til ein konsesjon på uavgrensa tid.»

«Stortinget ber regjeringa sjå til at konsesjonsstyresmaktene vurderer om det på fagleg grunnlag er spesielle forhold som tilseier etablering av næringsfond, eller andre økonomiske vilkår basert på eksisterande praksis og retningslinjer.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at gjeldende konsesjon for Røldal-Suldal-reguleringen ble gitt i 1962 på 60 år, det vil si med utløp i 2022. Eldre vassdragsreguleringer medførte, som kjent, større naturinngrep enn senere utbygginger, med konsesjonsvilkår uten krav til minstevannføring eller andre miljøforbedrende tiltak, slik dagens konsesjonspraksis innebærer. Det er etter flertallets mening åpenbart et behov for modernisering av vilkårene for så gamle vassdragsreguleringer, og i den sammenheng hjemler både vannfallrettighetsloven § 9 og vassdragsregule-

ringsloven § 8 alminnelig revisjon av konsesjonsvilkårene etter 30 år.

Flertallet viser videre til at det i konsesjonssøknaden, under henvisning til det nye offentlige eierskapet, er bedt om omgjøring av konsesjonsvilkåret om tidsbegrensning slik at ny konsesjon blir tidsbegrenset, i tråd med loven. Det er i tillegg bedt om at «konsesjonen ellers videreføres på uendrede vilkår».

En ny konsesjon som omsøkt vil, slik komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne forstår saken, innebære at en modernisering av konsesjonsvilkårene først vil finne sted om 30 år, det vil si i 2051. Røldal-Suldal-anleggene vil da være drevet med grunnlag i konsesjonsvilkår som er 90 år gamle. Disse medlemmer er sterkt kritiske til dette i lys av historikken i Røldal. Disse medlemmer vil understreke at innbyggerne i området fortsatt lever under konsekvensene av de betydelige naturinngrepene og behandlingen av grunneierrrettigheter kraftutbyggingen førte med seg på 1960-tallet.

I forbindelse med at Olje- og energidepartementet foreslo forenklinger og lovtekniske oppdateringer av vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven i 2017, viser disse medlemmer til at følgende ble uttalt fra departementet om når revisjonsadgangen inntrer der tidsbegrensede konsesjoner blir omgjort til tidsbegrensede konsesjoner:

«[F]or konsesjoner som ikke har vilkår om revisjon bør det, samtidig med omgjøring av vilkår om varighet, også settes vilkår om revisjon. Revisjonstidspunktet bør settes som om den opprinnelige konsesjonen ble gitt tidsbegrenset. Er dette tidspunktet passert bør revisjonstidspunktet settes til tidspunktet for omgjøringsvedtaket.»

Disse medlemmer er kjent med at vertskommunene Ullensvang og Suldal i flere år har arbeidet for en modernisering av konsesjonsvilkårene i Røldal-Suldal og for at kommunene ved utløpet av den tidsbegrensede konsesjonen skulle tildeles næringsfond. Dette har vært praksis for andre vertskommuner i tilsvarende saker, og disse medlemmer mener det må stilles som vilkår også i denne saken.

Krav om revisjon ble, slik disse medlemmer forstår det, fremmet i oktober 2019, men er enda ikke besvart av konsesjonsmyndigheten. Anleggene er for lengst nedskrevne, og ved en ny, tidsbegrenset konsesjon tilføres konsesjonærene Lyse og Hydro store økonomiske verdier med grunnlag i en evigvarende rett til bruk av kommunenes kanskje mest verdifulle naturressurser.

Alle tidligere initiativ er av Hydro blitt skjøvet ut i tid med den begrunnelse at

«(..) en fornyelse av konsesjoner er å betrakte mer omfattende enn revisjoner av evigvarende konsesjoner. En fornyelse av konsesjon omfatter også flere tema enn hva som er mulighetene innen vanddirektivets rammer.»

Slik formulerte Hydro det i sin høringsuttalelse 31. desember 2014 til vannforvaltningsplanene i Rogaland. Verken Hydro eller konsesjonsmyndighetene har dermed iverksatt noen gjennomgang av vassdragene med sikte på en modernisering av konsesjonsvilkårene, til forskjell fra de fleste andre større vassdragsreguleringer.

Slik disse medlemmer ser det, haster det med en avklaring av den videre konsesjonsprosessen for Røldal-Suldal-anleggene. Dette er knyttet like mye til behovet for en nødvendig modernisering av konsesjonsvilkårene og til vertskommunenes behov for forutberegnelighet, som til konsesjonssøkers behov for rask avklaring.

Disse medlemmer mener at saken om ny konsesjon i Røldal-Suldal ikke er en vanlig revisjonssak, og at departementets praksis i revisjonssaker derfor ikke alene kan legges til grunn for behandlingen av saken. Reglene om revisjon eller modernisering av konsesjonsvilkårene gjelder for evigvarende konsesjoner, og gir rett til endringer i konsesjonsvilkårene hvert 30. år. Konsesjonen i Røldal-Suldal er tidsbegrenset for 60 år frem til 2022. Konsesjonær og konsesjonsmyndigheten ved NVE har, slik disse medlemmer forstår det, i flere år avvist å behandle konsesjonen etter gjeldende revisjonsregler og videre avvist å behandle konsesjonen som ledd i vannforvaltningsplanene etter vannforskriften. Disse medlemmer forstår det også slik at kommunene i stedet har vært henvist til å vente på en søknad fra Hydro om fornyelse av konsesjonen. Disse medlemmer viser til at denne forhistorien nå tilside-settes helt av Olje- og energidepartementet, som nå tvert imot henviser de berørte kommuner og grunneiere til en ordinær revisjonsprosess.

Disse medlemmer viser til at olje- og energiminister Tina Bru i leserbrev av 4. februar 2021 i Hauge-sunds Avis har uttalt at kommunene som er berørt av utbyggingen, kommer «svært godt ut av det». Disse medlemmer har forståelse for at dette utsagnet oppleves særdeles negativt for de berørte lokalsamfunn og grunneiere. Disse medlemmer vil understreke at dette gjelder et av Norges største kraftanlegg med en produksjon på mer enn 3 TWh – 3 milliarder kilowattimer, som har påført naturverdiene og befolkningen i Ullensvang og Suldal mer omfattende skader og ulemper enn de fleste vannkraftkommuner har opplevd. Gevinsten av naturinngrepene er på flere mrd. kroner hvert år. Naturinngrepene er i dag lovstridige og ville, dersom det ikke var for vannkraftens store verdi for storsamfunnet og for eierne, blitt reversert. Disse

medlemmer vil understreke at vår vannkraftshistorie trolig ikke har tilsvarende eksempler på naturødeleggelser, som neddemmingen av et helt dalføre i aktiv bruk, Valldal, tørrlegging av fossefall og store reguleringshøyder i Røldalsvatn beliggende midt i bygda Røldal. Denne saken er etter disse medlemmers syn å forstå som en videreføring av disse naturinngrepene inn i evigheten.

Disse medlemmer spør seg om statsråden har lagt nok vekt på de store tapene av natur – og med påfølgende store økonomiske tap – når det kan uttales at de berørte distrikter kommer «svært godt ut av det». Disse medlemmer ser at søkelyset i stedet rettes mot de kraftinntekter kommunene mottar fra utbyggingen. Disse medlemmer finner det oppsiktsvekkende at kommunenes opplysninger til komiteen om at naturressursskatten i all hovedsak kommer en samlet kommunesektor til gode og ikke de berørte kommuner, og at utjevningssystemet «reiser flere interessante spørsmål», nærmest avfeies i så måte. Videre mener disse medlemmer at det må bero på en feil når det ikke tas hensyn til at den lovbestemte retten til konsesjonskraft i hovedsak tilfaller fylkeskommunene – og ikke kommunene. Disse medlemmer finner etter dette at det på bakgrunn av de opplysninger som er gitt, er tegnet et bilde av saken som disse medlemmer har vanskelig for å kjenne seg igjen i. Disse medlemmer vil uansett understreke at dette, sammen med karakteristikkene av de berørte lokalsamfunn, er egnet til å skjerpe konfliktnivået. Disse medlemmer mener dette er uheldig uavhengig av hva man mener om sakens innhold som sådan.

Disse medlemmer er av den faste overbevisning at det i denne saken foreligger helt spesielle hensyn som tilsier at kommunene må bli tilkjent betydelige næringsfond som en beskjeden erstatning for de særdeles omfattende naturinngrep som den nye konsesjonæren nå gis en evigvarende rett til. Røldal-Suldal-saken er spesiell både i forhistorie, konsesjonshistorie og i omfanget av naturinngrep, og disse medlemmer fastholder at slike spesielle saker krever spesielle løsninger fra storsamfunnet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen samtidig med at det tas stilling til søknaden om omgjøring av Røldal-Suldal-konsesjonene til tidsbegrensede konsesjoner, beslutte åpning av revisjon av konsesjonsvilkårene.»

«Stortinget ber regjeringen likebehandle vertskommunenes stilling i revisjonssaken med behandlingen av de kommuner som tidligere har hatt vassdragskonsesjoner som er blitt fornyet, også når det gjelder konsesjonsvilkår om etablering av næringsfond.»

Forslag frå mindretal

Forslag frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa samtidig med at det tas stilling til søknaden om omgjøring av Røldal-Suldal-konsesjonene til tidsbegrensede konsesjoner, beslutte åpning av revisjon av konsesjonsvilkårene.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringa likebehandle vertskommunenes stilling i revisjonssaken med behandlingen av de kommuner som tidlegare har hatt vassdragskonsesjoner som er blitt fornyet, også når det gjelder konsesjonsvilkår om etablering av næringsfond.

Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen blir lagd fram av medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti.

Komiteen har elles ingen merknader, syner til dokumentet og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringa om at vilkårsrevisjon av Røldal-Suldal-anlegga blir prioritert etter at konsesjon til desse anlegga er omgjord til ein konsesjon på uavgrensa tid.

II

Stortinget ber regjeringa sjå til at konsesjonsstyresmaktene vurderer om det på fagleg grunnlag er spesielle forhold som tilseier etablering av næringsfond eller andre økonomiske vilkår basert på eksisterande praksis og retningslinjer.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 9. februar 2021

Ketil Kjenseth

leiar

Liv Kari Eskeland

ordførar

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1832-

8. januar 2021

Vedrørende representantforslag 82 S (2020-2021) om ny konsesjon for Røldal-Suldal kraftanlegg

Jeg viser til brev fra Stortinget v/ Energi- og miljøkomiteen av 17. desember 2020 vedlagt representantforslag 82 S (2020-2021) fra stortingsrepresentantene Ole André Myhrvold, Ruth Grung, Nils T. Bjørke, Kjersti Toppe, Øystein Langholm Hansen og Ingrid Heggø om ny konsesjon for Røldal-Suldal kraftanlegg.

Komiteen har oversendt representantforslaget til vurdering, og jeg er i tillegg bedt om å kommentere på tre spørsmål fra komiteen.

Representantforslaget gjelder en sak som er til behandling i Olje- og energidepartementet, hvor det er søkt om konsesjoner, unntak, nødvendige samtykker og bekreftelser etter vannfallrettighetsloven i forbindelse med opprettelsen av Lyse Kraft DA.

Vurdering av representantforslaget

Det fremgår av forslaget punkt 1 at Stortinget ber regjeringen, samtidig med at det tas stilling til søknaden om omgjøring av Røldal-Suldal-konsesjonene til tidsbegrensede konsesjoner, beslutter åpning av revisjon av konsesjonsvilkårene.

Som det fremgår av søknaden, vil kraftverkene i Røldal-Suldal legges til et offentlig selskap (Lyse Kraft DA) der det fullt ut offentlig eide Lyse Produksjon AS vil ha 74,4 prosent av andelene. Det er søkt om at gjeldende vilkår om tidsbegrensning og hjemfall i konsesjonen av 1962 blir omgjort. Det følger av vannfallrettighetsloven og vassdragsreguleringsloven at en slik søknad skal innvilges om erververen oppfyller vilkårene for offentlig eierskap. De aktuelle lovbestemmelsene ble vedtatt i 2008 som en del av lovendringene for å bringe lovverket i samsvar med EØS-retten etter at staten hadde tapt hjemfallssaken i EFTA-domstolen i 2007.

De berørte kommunene har krevd revisjon av konsesjonsvilkårene. I søknaden fra Lyse Kraft er det tatt høyde for at vilkår om revisjon vil bli satt. Det vil også være i tråd med Elkem-sakene som ble avgjort i 2010. Myndighet til å behandle saker der det åpnes revisjon er delegert til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Revisjonssaken behandles i tråd med vassdragslovgivningen og departementets "Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer", fastsatt 25. mai 2012.

Etter min vurdering vil departementets saksbehandling, slik den er lagt opp, ivareta de hensyn som ligger til grunn for punkt 1 i representantforslaget på en god måte. Når departementet har behandlet omgjørings-saken, vil NVE kunne treffe beslutning om å åpne revisjonssak. Jeg legger opp til at NVE åpner revisjon så snart søknaden fra Lyse Kraft er ferdig behandlet.

I representantforslaget punkt 2 bes regjeringen om å likebehandle vertskommunenes stilling i revisjonssaken med behandlingen av de kommuner som tidligere har hatt vassdragskonsesjoner som er blitt fornyet, også når det gjelder konsesjonsvilkår om etablering av næringsfond.

Generelt vil jeg understreke at hensynet til likebehandling står sentralt i departementets vurderinger. Et avgjørende spørsmål er da hvilke saker det er naturlig å sammenligne med. Saken som er under behandling gjelder endringer i eierskapet til Hydros vannkraftanlegg i Røldal-Suldal. Etter min vurdering er dette noe annet enn saker om fornyelse av en tidligere tidsbestemt konsesjon, som det er vist til i bakgrunnen for representantforslaget. Som det fremgår nedenfor, er denne delen av saken nær identisk med Elkem-sakene, som ble avgjort i 2010. Da ble kravene om næringsfond til kommunene ikke tatt til følge.

Dette er i tråd med "Retningslinjer om revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer" av 2012, hvor praksis er omtalt slik:

"Økonomiske krav omfattes normalt heller ikke av revisjon. Det må foreligge helt spesielle hensyn før det kan være aktuelt å pålegge næringsfond og andre økonomiske vilkår i revisjonssaker. Dette gjelder også økonomisk kompensasjon for miljøulemper."

Slik jeg ser det, vil forslaget punkt 2 kunne innebære at det etableres en ny praksis, sammenlignet med for eksempel Elkem-sakene. Jeg anbefaler ikke at Stortinget vedtar en slik føring for behandlingen av Lyse Kraft DA.

Spørsmålene fra energi- og miljøkomiteen

Hva er praksis ved lignende tilfeller der en privat konsesjonær går over til å få offentlige eiere?

Et begrenset antall tilsvarende saker har vært avgjort etter at endringene i vannfallrettighetsloven (daværende industrikonsesjonsloven) og vassdragsreguleringsloven

ble vedtatt i 2008. De sakene som har vært behandlet gjaldt overdragelse av Elkems aksjer og leierett til kraftverkene i Svelgen og aksjene i kraftverkene Siso og Lakshola til offentlige eiere i 2010. Sakene ble avgjort av Kongen i statsråd, og nødvendige konsesjoner, godkjenninger og samtykker ble gitt i desember 2010. Vilkår om tidsbegrensning og hjemfall ble omgjort. Det ble innført et nytt vilkår om revisjon.

I Elkem-sakene var det fremmet krav fra Bremanger kommune og Sørfold kommune om økonomisk kompensasjon som følge av bortfall av inntekter ved hjemfall. Disse kravene ble ikke tatt til følge, med henvisning til følgende uttalelser i Ot.prp. nr. 61 (2007-2008) side 55 og 56:

«Det ligger åpning for betydelige verdioverføringer i omgjøring, siden staten på denne måten i realiteten vil frafalle verdier som ellers ville ha hjemfalt til staten i fremtiden. Det oppstår også et tap for vertskommunene som ikke vil få tilgang på inntil 1/3 av de hjemfalte verdier slik industrikonsesjonsloven bestemmer. Hjemfall er på den annen side intet mål i seg selv. Det avgjørende er at offentlig eierskap gjennomføres innenfor de rammer som følger av konsolideringsmodellen.»

«Omgjøring innebærer at de berørte private selskapene likestilles med offentlige eiere som ønsker å selge sine vannfall eller kraftverk til andre offentlige aktører. Begge kategorier eiere vil kunne selge kraftverk, til samme gruppe potensielle kjøpere, og med den følge at konsesjonene på kjøpers hånd blir tidsbegrenset. Slik sett blir markedsvilkårene ved omsetning tilnærmet like.»

Jeg mener disse vurderingene også må stå sentralt i den saken som nå er til behandling om endringer i eierskap til Hydros kraftverk i Røldal-Suldal.

Det kunne også vært av interesse å få vite hvilke inntekter som tilfaller lokalsamfunnene for anleggene i dag.

De inntekter kommunene og fylkeskommunen har fra RSK-anleggene består av naturressursskatt, eiendomsskatt, konsesjonsavgift og verdien av salg av konsesjonskraft.

Jeg har innhentet tall fra både Hydro og NVE, og vedlegger også mer informasjon om tallgrunnlaget. Hydro har oppgitt tall for naturressursskatt og eiendomsskatt for 2019 og konsesjonsavgift for 2020. Hydro har også oppgitt volum konsesjonskraft fordelt på kommuner og fylkeskommuner, og anslått verdien av denne. NVE har oppgitt tall for konsesjonsavgift for 2020 og for volum konsesjonskraft som tildeles per kommune. Hydro og NVE har de samme tallene for konsesjonsavgift.

Når det gjelder volumet for konsesjonskraft er det totale volumet tilnærmet likt i Hydros og NVEs innspill, men fordelingen varierer. Årsaken til dette er at NVE ikke fører oversikt over hvor mye av den kommunale konsesjonskraften som tildeles fylkeskommunen, som har subsidiær rett til uttak etter at kommunene har fått det de har krav på. I grunnlaget for tabellen nedenfor og i vedlagte oversikt er NVEs tall brukt for konsesjonsavgifter, og Hydros

tall for naturressursskatt, eiendomsskatt, samt for fordelingen av volum konsesjonskraft mellom kommuner og fylkeskommuner.

Det skal bemerkes at verdien på konsesjonskraften varierer betydelig fra år til år. Kommunen får kjøpe et visst volum årlig til en pris som fastsettes av departementet. Prisen representerer gjennomsnittlig selvkost (OED-prisen). Verdien av konsesjonskraften for kommunen vil variere med kraftprisen det året den selges. NVE har estimert verdien basert på kraftvolum multiplisert med differansen mellom kraftprisen i markedet, hentet fra NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse, og OED-prisen for 2021. Hydro har estimert verdien basert på differansen mellom spotprisen (markedsprisen) for 2019 og OED-prisen. Jeg har brukt NVEs estimat når det gjelder verdsetting av inntekten fra konsesjonskraft, da NVEs analyse ikke gjelder et bestemt år.

Basert på disse anslagene har jeg beregnet at de kommunale inntektene fra RSK-anleggene er følgende:

Suldal	50 693 289 kroner
Ullensvang	56 151 920 kroner
Vinje	1 658 634 kroner
Bykle	108 988 kroner
Fylkeskommuner	67 467 891 kroner
TOTALT	176 080 722 kroner

Jeg viser også til vedlagte tabell som forklarer dette noe mer detaljert.

Foreligger/forelå det noen planer for å gjennomføre en miljørevisjon av det aktuelle kraftverket? I tilfelle når?

Hydro opplyser at de i lengre tid har vært i dialog med kommunene Suldal og Ullensvang (tidligere Odda kommune) om en revisjonsprosess og miljøtiltak. I mai 2018 inngikk Hydro en avtale med kommunene om miljømessige utredninger i vassdragene, for å legge til rette for en god og effektiv prosess frem mot revisjon av vilkårene. Utredningen ble ferdigstilt og presentert for kommunene i juni 2019. Kommunene sendte 18. oktober 2019 krav om revisjon av konsesjonsvilkårene for Røldal-Suldal til NVE.

Når departementet har behandlet omgjøringsaken, vil NVE kunne treffe beslutning om å åpne revisjonssak. Jeg legger opp til at NVE åpner revisjon så snart søknaden fra Lyse Kraft er ferdig behandlet.

Med hilsen

Tina Bru

Vedlegg: Grunnlag for beregning av kommunenes inntekter.

Vedlegg

Oversikt kommunale inntekter fra RSK anleggene										
	Betegnelse	Suldal	Ullensvang	Vinje	Bykle	Fylkeskommuner	Sum	Kilde		
2019 bidrag fra RSK anlegg										
Naturressursskatt (2019)	NOK	19 629 221	15 934 234	441 873	41 071	6 553 891	42 600 290	Hydro - skatteoppgjør 2019		
Eiendomsskatt (2019)	NOK	21 509 453	20 403 531	15 123	47 890		41 975 997	Hydro - skatteoppgjør 2017 for betaling i 2019		
Konsesjonsavgifter (2020)	NOK	8 410 815	15 558 155	1 201 638	20 027		25 190 635	NVEs konsesjonsdatabase		
Inntekt fra skatt og avgift		49 549 489	51 895 920	1 658 634	108 988	6 553 891	109 766 922			
Mengde konsesjonskraft	MWh	4 300	16 000				229 000	Hydro		
Kjøpspris konsesjonskraft (2021)	NOK/MWh	114	114	114	114		114	OED-pris for 2021		
Salgspris konsesjonskraft (2022)	NOK/MWh	380	380	380	380		380	NVE lang analyse 2022 verdi		
Estimert inntekt konsesjonskraftmottager	NOK	1 143 800	4 256 000	-	-	60 914 000	66 313 800			
TOTALT anslag kommunale inntekter fra RSK anleggene	NOK	50 693 289	56 151 920	1 658 634	108 988	67 467 891	176 080 722			

OED 7.1.2021

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1832-

11. januar 2021

Vedrørende representantforslag 82 S (2020-2021) om ny konsesjon for Røldal-Suldal kraftanlegg - korrigering

Jeg viser til mitt brev av 8. januar vedrørende ovennevnte representantforslag.

I siste avsnitt på side fire i brevet fremkommer det at Hydro i mai 2018 inngikk en avtale med kommunene om miljømessige utredninger i vassdragene, for å legge til rette for en god og effektiv prosess frem mot revisjon av vilkårene. Det står videre at utredningen av miljømessige utredninger i vassdragene ble presentert for kommunene i juni 2019. Jeg gjør oppmerksom på at riktig år her skal være 2020.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Tina Bru".

Tina Bru

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1832-

29. januar 2021

Vedrørende representantforslag 82 S (2020-2021) om ny konsesjon for Røldal-Suldal kraftanlegg

Jeg viser til brev fra Stortinget v/energi- og miljøkomiteen av 27. d.m. Brevet er relatert til komiteens behandling av representantforslag 82 S (2020-2021) om ny konsesjon for Røldal-Suldal Kraftanlegg (RSK). I brevet ber komiteen om mine kommentarer til et vedlagt notat fra Suldal og Ullensvang kommuner av 19. januar 2021 og en e-post fra ordfører Roald A. Haug i Ullensvang kommune av 20. januar 2021.

Jeg viser til at både representantforslaget, notatet fra Suldal og Ullensvang kommuner og e-posten fra ordfører Haug tar opp spørsmål som inngår i en sak som er til behandling i departementet. Vurderingene jeg gjør her i brevet må leses lys av at saksbehandlingen ikke er avsluttet. Jeg gjør for ordens skyld også oppmerksom på at jeg ikke har innhentet merknader til nevnte notat og e-post fra den annen side i saken, altså Hydro og Lyse.

Som jeg pekte på i mitt svar 8. d.m. behandler departementet en søknad om omgjøring av vilkår om tidsbegrensning og hjemfall i konsesjonen for RSK av 1962. Det følger av vannfallrettighetsloven og vassdragsreguleringsloven at en slik søknad skal innvilges dersom erververen oppfyller vilkårene for offentlig eierskap. I søknaden er det samtidig tatt høyde for at det vil bli satt vilkår om revisjon av konsesjonsvilkårene for anleggene i Røldal-Suldal.

1. Kommentar til notat av 19. januar 2021

Suldal og Ullensvang kommuner viser innledningsvis at det sentrale for dem og de berørte grunneierne er at det fattes vedtak om åpning av revisjon og at nye konsesjonsvilkår må inneholde en rimelig og rettferdig kompensasjon til berørte kommuner.

I omtalen av representantforslaget punkt 1 anmoder kommunene komiteen om å be

departementet omgående treffe vedtak om åpning av revisjon. Jeg viser til her til mitt svar av 8. d.m. Det vil bli satt vilkår om adgang til revisjon ved behandling av omgjøringsaken. Når departementet har behandlet omgjøringsaken, vil det bli åpnet revisjonssak.

I notatet punkt 3 er det vist til en påstand fra Lyse Kraft DA om manglende hjemmel for å pålegge næringsfond eller andre vilkår av økonomisk karakter i en sak som denne. Jeg har ikke grunnlag for å kommentere den gjengitte uttalelsen direkte, og har som nevnt heller ikke forelagt den for Lyse eller Hydro til uttalelse.

Det følger av vannfallrettighetsloven § 10 at en søknad om omgjøring av tidligere fastsatte vilkår om tidsbegrensning og hjemfall skal innvilges så fremt erververen oppfyller vilkårene om offentlig eierskap. Det samme følger av vassdragsreguleringsloven § 9. Slik jeg leser loven og dens forarbeider har lovgiver ikke overlatt denne avgjørelsen til forvaltningens eget skjønn. Er lovens vilkår om offentlig eierskap oppfylt, skal søknaden innvilges.

Jeg viser til at det i de nevnte lovbestemmelsene heller ikke er åpnet for at forvaltningen kan pålegge noe eget næringsfond eller andre økonomiske ytelser som vilkår for et vedtak om å gjøre konsesjonen tidsbestemt. Den mer generelle hjemmelen for vilkårsendring i de to lovbestemmelsene forutsetter en søknad om endring av vilkår som er fastsatt i en konsesjon etter loven eller etter tidligere lovgivning. Når eiendomsretten til et anlegg ikke går over til staten i henhold til vilkårene om hjemfall, er det heller ikke hjemmel for å opprette et hjemfallsfond etter vannfallrettighetsloven § 11 eller vassdragsreguleringsloven § 28. Et hjemfallsfond forutsetter med andre ord at hjemfall finner sted.

Jeg merker meg – i tråd med det som er sagt over og slik jeg leser notatet – at også kommunene mener at et næringsfond eller miljøfond rettslig må forankres i det gjeldende regelverket for revisjon av vassdragskonsesjoner, jf. notatets henvisninger til vassdragsreguleringsloven § 8, uttalelser i Ot.prp. nr. 50 (1991-1992) og praksis slik som i Kvæningen-saken.

Etter mitt syn er det hjemmel for at økonomiske vilkår i konsesjonen kan endres ved revisjon etter vassdragsreguleringsloven. Her synes det ikke å være noen vesentlig uoverensstemmelse mellom mine vurderinger og den rettsoppfatning som kommer til uttrykk fra kommunene. Samtidig må jeg tilføye at praksis er svært restriktiv for å sette slike vilkår, da hovedformålet med revisjon er miljøforbedringer. I den herværende sak er det for kraftanleggene i Røldal-Suldal søkt om et vedtak om omgjøring av vilkår om tidsbegrensning og hjemfall. Etter min vurdering faller saken dermed i en annen kategori enn det man ofte omtaler som fornyelse av konsesjoner, hvor det treffes et nytt konsesjonsvedtak til erstatning for en utløpt konsesjon.

En nærmere gjennomgang av likheter og forskjeller mellom enkeltsaker og hvilke miljøvirkninger mv. de har inngår i de vurderingene departementet må gjøre i den kommende revisjonssaken. Som jeg viste til i mitt brev 8. d.m. og 11 d.m. er jeg kjent med at Hydro i mai 2018 inngikk en avtale med kommunene om miljømessige utredninger i vassdragene, for å

legge til rette for en god og effektiv prosess frem mot revisjon av vilkårene. Selve revisjonen må derfor følges opp på ordinær måte. Den konkrete vurderingen av hva som kan og bør pålegges innenfor en revisjon, er noe som hører til forvaltningen å vurdere i den konkrete saken i tråd med vassdragslovgivningen.

Når det gjelder henvisningen til saken om revisjon av konsesjonsvilkår i Kvænangenvassdraget som ble avsluttet før sommeren i 2020, viser jeg til at konsesjonæren ikke ble pålagt å bidra til et næringsfond, men et øremerket fond til kommunene for fremme av fisk/fiske, vilt og friluftsliv.

I notatet punkt 4 er det vist til forskjeller mellom Elkem-sakene og saken om endringer i eierskap til vannkraftanleggene i Røldal-Suldal. Helt generelt viser jeg til at alle saker om vannkraftutbygging har ulikheter med tanke på utbyggingstidspunkt, energiproduksjon og miljøvirkninger mv. Når det gjelder den konkrete søknaden som nå er til behandling i departementet og særlig da spørsmålet om omgjøring av vilkåret om tidsbegrensning og hjemfall, mener jeg at saken er svært lik som i Elkem-sakene. Her ble det for øvrig også innført revisjonsvilkår i konsesjonene. Revisjon er så langt ikke påbegynt eller gjennomført, da det så langt jeg er kjent med ikke er fremsatt noen formelle krav om åpning.

Begge sakene behandles på grunnlag av lovendringene fra 2008 basert på konsolideringsmodellen og gjelder omgjøring av vilkår om hjemfall og tidsbegrensning. En faktisk forskjell er at alle aksjene ble solgt i Elkem-sakene, mens i herværende sak vil Hydro sitte igjen med et minoritetseierskap. Jeg kan likevel ikke se at dette ut fra lovens ordlyd og system utgjør en avgjørende forskjell. Begge sakene gjelder et eierskifte som skjer før de tidsbegrensede konsesjonene løper ut, og videreføring av de aktuelle reguleringskonsesjonene i uendret form frem til revisjonssaken. I begge sakene ble det fremmet krav fra de berørte kommunene om kompensasjon på grunn av manglende hjemfall.

I notatet av 19. d.m. er det vist til at tallene jeg har oppgitt for kommunenes inntekter fra RSK-anleggene er feil. I brevet mitt av 8. d.m. var det vesentlig å få fram hvilke økonomiske ytelser som kraftanleggets eiere er pålagt gjennom naturressursskatt, konsesjonsavgift, konsesjonskraft og eiendomsskatt i favør av de aktuelle kommunene og fylkeskommunene. I brevet og vedlegget er det redegjort nærmere for hva mine anslag bygget på.

De fremlagte tallene gir etter min vurdering en enkel oversikt over hva kraftanleggenes eier bidrar med overfor vertskommunene. Tallene er ikke oppgitt som netto-inntekter for kommunene, og dette kan jeg for ordens skyld også presisere. Samtidig mener jeg at det å utelate tall for naturressursskatt på grunn av utjevninger i det statlige inntektssystemet, for eiendomsskatt fordi den ikke betegnes som en energiskatt og for konsesjonskraft fordi ytelsen innebærer kompensasjon, ikke gir et fullstendig bilde av hvilke bidrag som ytes av konsesjonærene overfor de berørte kommunene. Jeg merker meg kommunens kommentarer, men stiller også spørsmål ved om det menes at det statlige overføringssystemet til kommunene er urimelig. Ser vi på finansieringen av

kommunesektoren mer generelt, er kraftkommuner slik de vi her snakker om blant dem som kommer svært godt ut av det.

Min vurdering er at dersom det skal pålegges vilkår om økonomiske ytelser, må dette vurderes nærmere i den kommende revisjonssaken. Det ligger utenfor den saken departementet har til behandling å avgjøre dette nå. Denne saken gjelder omgjøring av en tidsbestemt konsesjon, som en konsekvens av at anleggene bringes inn under offentlig eierskap.

2. Kommentar til e-post fra Roald A. Haug av 20. januar 2021

I ovennevnte e-post fra Roald Haug, ordfører i Ullensvang kommune, er det vist til et vedlagt notat som etter min forståelse er det samme notatet jeg som har kommentert ovenfor. Her er to punkter angitt som de viktigste.

Det det første punktet gjelder "fornyning av revisjonsvilkårene umiddelbart ved konsesjon". Her viser jeg til omtalen i punkt 1 ovenfor og mitt svar til komiteen 8 d.m.

Det andre punktet i e-posten gjelder et næringsfond som skal stå i forhold til det som omtales som verdiskapingsgevinsten. Dette er omtalt som Lyse/Hydro sin gevinst av eierskap til evig tid, en verdiskaping på en milliard kroner per år (3,2 TWh). Det fremgår videre at dersom kommunen får økonomisk kompensasjon tilsvarende det departementet "påstår til komiteen at vi får" vil de være fornøyde.

Som jeg har redegjort for i punkt 1 ovenfor, mener jeg at påstanden om at jeg har gitt feilaktig informasjon gjennom å ha oppgitt nettoinntekt i mitt brev i 8. januar ikke er treffende. Det som gjelder forskjellen på brutto- eller nettotall har jeg kommentert ovenfor, men jeg har ikke foretatt noen ny beregning av dette. Jeg leser uttalelsen først og fremst som en argumentasjon for at størrelsen på et næringsfond bør innebære en vesentlig økning i de ytelsene som dagens konsesjonær er pålagt i Røldal-Suldal.

Hvorvidt og eventuelt når det skal pålegges nye økonomiske ytelser i konsesjonen for Røldal-Suldal, må behandles som en del av revisjonssaken. Dette er en sak som følges opp i tråd med gjeldende lovgivning og praksis, og hvor lovgiver har lagt til forvaltningen å foreta den avveiningen mellom ulike hensyn som da skal gjøres. Jeg mener at det ikke er å anbefale at komiteen nå treffer et vedtak som legger føringer for og foregriper den kommende behandlingen av revisjonssaken.

Med hilsen

Tina Bru

